

Vertrouw nooit je eerste indruk, schort je oordeel op

Recensie

Barbara Stok, *De filosoof, de hond en de bruiloft* (Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar), 295pp. ISBN 978-90-388-0361-6.

Wellicht heeft de wereldwijde pandemie waar we – voorlopig (?) – van verlost zijn, er een grote rol in gespeeld, maar men moet de laatste jaren in een ton geleefd hebben om niet gezien te hebben dat de Stoa opnieuw aan een opmars bezig is. Politici (o.a. Bart De Wever), maar ook atleten en *lifestylecoaches* (ja dat woord bestaat) dwepen tegenwoordig met de *Persoonlijke notities* van de Romeinse keizer Marcus Aurelius. De brave man had wellicht nooit gedacht dat hij het ruim 1800 jaar na zijn dood ooit zou schoppen tot *posterboy* van de Stoa.

Net als zoveel andere auteurs liet ook de Nederlandse stripmaakster Barbara Stok (1970) zich inspireren door de tijdloze boodschap van deze filosofische stroming, hoewel zij zich in haar recent werk concentreerde op de grondleggers van deze leer, namelijk de cynische filosofen. Ook de titel van haar boek *De filosoof, de hond en de bruiloft* verwijst expliciet naar de cynische filosofen die zoals honden leefden en lak hadden aan alle culturele, maatschappelijke en zelfs materiële normen.

Net zoals de cynici heeft ook Barbara Stok haar eigenzinnige, ietwat naïeve stijl waarbij de tekeningen rechthoekig rechtaan en zonder al te veel franjes zijn. Haar strips schijnen op het eerste zicht bedrieglijk eenvoudig getekend te zijn, maar achter het oppervlak schuilt een groot vakmanschap.

Stok zelf raakte bij het bredere publiek bekend vanaf de jaren '90 door humoristische autobiografische strips, maar kende pas in 2012 haar doorbraak door een biografische strip over Vincent van Gogh. Ook deze keer koos Stok voor een biografie, maar dan een vrouw met wie ze de passie voor filosofie en dierenrechten deelt.

Over haar protagoniste, Hipparchia, is helaas niet veel geweten. Het weinige dat we wel van haar weten is te vinden bij de ultieme filosofenbiograaf van de oudheid, Diogenes Laërtius die in de derde eeuw n.C. leefde. In zijn *Leven en leer van beroemde filosofen*, dat prachtig vertaald en geannoteerd werd door Rein Ferwerda (Damon, 2000 en herziene uitgave in 2008), krijgt Hipparchia in zijn zesde boek drie paragrafen (nl. paragraaf 96, 97 en 98). Tussen 82 mannelijke filosofen is zij de enige vrouw die wat extra aandacht krijgt van Laërtius. Hoe 'groot' de aandacht van onze biograaf was voor deze vrouwelijke filosofe blijkt uit deze passage, waarbij Hipparchia reageert op iemand die met haar spot: 'Je vindt toch niet dat ik een verkeerde beslissing over mezelf heb genomen als ik de tijd die ik aan het weven had kunnen besteden voor mijn opvoeding heb gebruikt?' Waarna de auteur toevoegt: 'Zo gaan er nog vele andere verhalen over deze filosofe,' en vervolgens opnieuw aandacht besteedt aan Crates, de man van Hipparchia.

Deze Crates (of Krates) van Thebe is bij het brede publiek en zelfs bij veel mensen die de oudheid kennen een nobele onbekende, hoewel zijn leermeester Diogenes van Sinope zeker een belletje doet rinkelen. Net zoals Diogenes was Crates aanvankelijk een welgesteld man, maar hechtte hij geen belang aan materiële welstand. Hij deelde zijn geld en bezittingen uit en koos ervoor om op straat te leven, nog radicaler dan Diogenes want deze laatste had tenminste nog een ton waarin hij woonde. Bovendien stelde hij door zijn gedrag en kritische vragen bijna voortdurend de sociale en culturele conventies in vraag. Op deze vreemde snuiter, die volgens de traditie ook nog eens 'lelijk' was om aan te zien, raakte Hipparchia van Maroneia verliefd, nadat ook haar broer Metrocles bij Crates in de leer was gegaan. Zoals de titel van Stok al laat vermoeden, koos Hipparchia niet voor een bruiloft met een rijke Athener, maar besliste zij om als filosofe een 'honds' bestaan op te bouwen met Crates.

Bijna 300 bladzijden besteedt Barbara Stok aan Hipparchia, wat wellicht niet alleen in kwantiteit maar ook in kwaliteit het mooiste eerbetoon is aan deze vrouwelijke filosofe die in de nevelen van de geschiedenis verloren is gegaan. Hoewel dit stripverhaal op het eerste zicht bedrieglijk eenvoudig en naïef overkomt, verbergt het een schat aan onderzoek en diepe wijsheid. Hoe Hipparchia namelijk tot leven komt in deze *graphic novel* van Stok kan niets anders dan bewondering oproepen. Om zich in Hipparchia te

---

verdiepen maakte de auteur zelfs een reis naar Griekenland, volgde colleges filosofie, waarbij ze ook een grote stapel vakliteratuur verwerkte. Dit alles komt tot uiting in de verhelderende toelichting met de extra wetenswaardigheden.

Het is bij het lezen en kijken van *De filosoof, de hond en de bruiloft* niet alleen genieten van de spitsvondige dialogen, diepe filosofische inzichten die overgoten zijn met de typische fijnzinnige humor van Stok, maar ook vol bewondering staren naar de prachtige plaatjes. Het plezier waarmee dat allemaal getekend is, spat van de bladzijden en bepaalde prenten zijn paginagroot of zelfs over twee pagina's gespreid. Om duimen en vingers af te likken en – waarom niet? – als poster in een klaslokaal, lerarenkamer of bedrijf op te hangen!

Maar die plaatjes dienen niet om opgehangen te worden als decoratie, want had Seneca niet gezegd dat filosofie geen 'kunststukje mag zijn voor het publiek' of 'iets dat als vertoning bedoeld is' (*Epistulae Morales* 16,3)? Ook Stok zelf geeft in haar nawoord aan dat ze nog steeds 'opnieuw geïnspireerd raakt door Hipparchia en Crates' en hoopt dat ze 'nog meer mensen zullen raken' (p. 286).

Zonder de minste twijfel zullen zowel jong als oud genieten van deze biografie van Hipparchia en wellicht ook zelf inspiratie vinden in het leven van Hipparchia. Kortom, dit boek is een absolute aanrader voor iedereen die ook maar enige interesse toont in filosofie – of beter: geboeid is door de vraag hoe we ons leven ten volle kunnen leven. Hopelijk kan dit boek een breed publiek bereiken en vele mensen dat kleine duwtje in de rug geven om zelf kritischer na te denken over hun manier van leven.

Bert Gevaert

Bert.Gevaert@sint-lodewijkcollege.be

